



# **Product of sommier van Rhyndlandsche waarnemingen [...] geduurende het geheele jaar 1739.**

<https://hdl.handle.net/1874/422347>

van

RHYNLANDSCHE  
WAARNEMINGEN,

*Die veel betrekking tot elkander hebben, geduurende het geheele Jaar 1739, merendeels en wel de nuttigste op ordre van WEL- EDELE HEEREN MYNE HEEREN DYKGRAAFF ENDE HOGE HEEMRADEN VAN RHYNLAND, door eenige bequame Personen gedaan, tot Maandelijke en Jaarlykse Middelstand gereduceerd, en beknoptelyk by malkander gebragt :*

*Vervattende*

1. De hoogte van de Barometer, swaarte, of persing van de Lugt, in Amsterdamse ponden boven de 2000.
2. De hoogte van de Thermometer, quantiteyt van 't Vuur, of Graad der Warmte, boven de 400, in proportie.
3. De Graden van de Hygrometer, na de meer of minder vogtigheyt van de Lugt.
4. De Kragt en Directie der Winden, de Storm stellende 16 Graden, de langdurigheyt der stiltens.
5. De verandering der Winden die door de dagelykse omloop der Zonne veroorzaakt word.
6. De veelheyt van 't gevallen Hemel-  
A Water

Water in tiende delen van Rhijnlandsche Linien.

7. De hoogte van den Rhijnlandschen Boesem, of van 't Spaarne, in duimen beneden 't Peyl.

8. De Gemiddelde hoogte van het YE, in Ebbe, Vloed en Middelftand; met de extraordinaire Vloeden en Ebben.

9. De Vloeden, Ebben en Middelhoogtens van de Noord-Zee.

10. De grootheyt van Sluysgangen in het YE, en in de Noord-Zee: Waaruit gesien mag werden, hoe veel de Uitwatering in de Noord-Zee, die van, in het YE soude overtreffen.

11. De hoogte van de Brielse Maas, om die met de Noord-Zee te vergelijken.

Hier agter is nog by gevoegt: 12, 13, 14. De manier van dagelijkse aantekening, op den 15<sup>de</sup> en op den 16<sup>de</sup> February 1739 gehouden, waar in gesien wordt het groot verschil in hoogte van 't Spaarne, van het YE, en van de Noord-Zee; de veelheyt van Sluysgang in het YE op den eenen, en van overloop des Slapers op den anderen dag; doch op beyde de dagen Sluysgang in de N. Zee; mitsgaders de Historië van de kragt en directie der Winden, gedaante des Hemels met de veelheyt van 't Regen-Water op de twee voornoemde dagen.

*Neminem Scientia Cruciat.*

De HOOGTE van de BAROMEETER ofte LUCHT-BALANS in zesde Deelen van Rhijnlandsche Lijnen: vertonende de Persing of Swaarte van de Athmosphera, op een Quadraatvoet Rhijnlands, in Ponden Troys, Amsterdamsch, Waag, en Munt-gewigt, boven de 2000 Ponden; namentlijk: De Maandelijke gemiddelde hoogte, met de Dagen van de Hoogste en Laagste stand, en 't verschil van de zelve; als mede de Gemiddelde Hoogtens van 't geheele Jaar.

Maand.	Midd. hoogte	't HOOGSTE		't LAAGSTE		op en neer
		den	Pond	den	Pond	
JAN.	73	27	112	16	8	113
FEB.	79	27	110	5	19	91
MAR.	71	5	115	27	2	117
APR.	70	10	122	19	26	96
MAJ.	72	24	97	3	49	48
JUN.	87	5.6.	102	22	58	44
JUL.	82	14	102	8	63	39
AUG.	87	30	106	12	60	46
SEP.	72	1	93	13	44	49
OCT.	90	19	116	9	62	54
NOV.	82	24	115	30	64	51
DEC.	69	28	107	4	3	104
Som.	934		1297		445	852
Gem.	73		108		37	47

De HOOGTE van de THERMOMETER, de Graad van WARMTE, of Quantiteyt van VUURDELEN in de Lucht binnens Huys boven de 400, overeen komende met de verdeelde Thermometer van de Heer *D. G. Fahrenheit*, 96 Graden is de Warmte van 't gefonde Lichaam der Dieren; 0, of 400 de grootfte koude; op 32 Vriest en op 212 Graden kookt het Regen-Water, met een gemiddelde fwaarte van de Athmosphera; de fchikking wederom als hier voor.

Maand.	Middel	Grootfte		minfte warmte		verschil
	warmte	den	Graad	den	Graad	
JAN.	41	24	45	4	36	9
FEB.	45	24	50	18	39	11
MAR.	45	9. 10.	50	29	40	10
APR.	46	30	51	1	41	10
MAJ.	55	27	68	2	46	22
JUN.	58	3	69	10. 11.	51	18
JUL.	62	22	70	5. 30.	57	13
AUG.	58	27	68	20	56	12
SEP.	58	3	67	30	52	15
OCT.	49	10	59	31	40	19
NOV.	39	8	47	28	32	15
DEC.	43	4	47	13	38	9
Sum.	599		691		528	163
Gem.	50		58		44	14

*De Graden van de HYGROMETER, by andere genaamt NOTIOMETER, binnens Huys waargenomen, vertonende de meer en minder vogtigheit van de Lugt, eenigsints na reden van het groter of kleynder getal, naar uitwijfing van 't gemeene over-al wel bekende Weerhuysje, den geheelen ommeloop van 't Mannetje of Wijfje, na des zelfs verdeling 4 maal 12 of 48, de 2 omlopen 96, de middelstanden, het meeste, het minste en verschillen als voren.*

Maand.	Midd.	het vogtigte		het droogte		verschil
	Vogt	den	Graad	den	Graad	
JAN.	122	24	146	13	115	31
FEB.	123	2	131	27	116	15
MAR.	108	3	120	29	78	42
APR.	81	4. 5.	92	9	69	23
MAJ.	66	7	84	30	45	39
JUN.	24	6. 7.	44	15	6	38
JUL.	23	24	46	31	4	42
AUG.	27	17	48	30	3	45
SEP.	43	20	70	1	1	69
OCT.	52	30	70	25	26	44
NOV.	74	30	84	5. 6.	62	22
DEC.	96	20	105	1. 2.	84	21
Som.	839		1040		609	431
Gem.	70		87		51	36

Gemiddelde Kragt van de *Nagt*, *Morgen*, *Middag* en *Avond*-WINDEN, na reden dat de Storm is 16 Graden; de Gemiddelde Maandelijke en Jaarlijkse Kragt en Directie; de Dagen der hardste Winden, met de langduurigheyt der stiltens op ieder Maand in Uren; alle de Winden van 't geheele Jaar tot een Wind gereduceerd geeft het *Mousson*, *Zuyd-West* ten Westen 2, by-na als in de vorige Jaren; de stiltens belopen 133 Uuren of 5½ Etmaal.

Maand.	Nagt	Morge	Midd.	Avond	Gemidd. Winden	Hardste Winden		Stilte. Uuren.
						den	Streek	
JAN.	8	7	7	7	ZWtW. 5	15	ZZW. 15	6
FEB.	8	8	8	7	Z. W. 6	15	Z--NW. 16	6
MAR.	7	7	8	6	WZW 4	9	Z W. 15	6
APR.	6	6	7	6	NWtW 2	20	WZW. 16	4
MAJ.	6	6	7	6	ZOtZ. 2	28	NOtN. 13	6
JUN.	6	6	7	6	WtN. 2	22	ZW. 15	18
JUL.	5	5	7	5	WZW. 2	1	Z W. 12	12
AUG.	5	5	7	5	WtN. 2	19	NW. 12	18
SEP.	7	6	8	5	ZWtW 4	23	ZZW. 15	12
OCT.	6	6	7	5	ONO. 5	12	ONO. 14	18
NOV.	5	5	6	5	OZO. 3	12	O t N. 12	14
DEC.	6	6	7	6	ZZW. 4	5	Z W. 15	3
Som.	-----						ZWtW. 4	133
Mid.	6	6	7	6	ZWtW. 2		Kragt 14	11

*De Verandering die de ZONNE, door haar daaglijksen omloop, in de Directie en Kragt der W I N D E N, veroorzaakt: Wordt gevonden; de Maandelijks Wind van de Nagt, Morgen, Middag, en Avond-Wind afgetrokken, zijnde het overfchot in deze Tafel te zien. De Kragten in tiende Deelen van Graden, de Wind doorgaans 6 Streeken voor de Zonne, met een kragt wat meer of min als  $\frac{1}{2}$  Graad.*

Maand.	Nagt-Wind.	Morge-Wind.	Middag-Wind.	Avond-Wind.
JAN.	Z Z O. 4	O Z O. 5	W N W. 7	N t O. 3
FEB.	N O t N. 4	N W t W. 3	Z W. 11	N O t O. 7
MAR.	Z O. 7	Z t O. 7	W t N. 10	N N O. 9
APR.	O N O. 1	Z Z O. 2	W Z W. 4	N t O. 2
M A J.	N O t O. 3	Z O. 6	Z W t W. 9	N t W. 7
JUN.	O t N. 8	Z O t Z. 6	West. 1	N W t N. 4
JUL.	Ooft. 2	Z t W. 6	Z W. 7	N N O. 1
AUG.	O t N. 11	O Z O. 7	W Z W. 18	N W t N. 8
SEP.	Zuyd. 1	. . . . . 0	Z W. 4	N t O. 4
OCT.	N W t W. 6	Z Z O. 3	Z O. 5	Noorde. 1
NOV.	Z O t Z. 4	Zuyde. 1	Ooft. 1	N t W. 4
DEC.	Z t W. 9	N N O. 7	W N W. 4	Ooft. 2
Gemid.	O N O. 5	Z O. 4	W Z W. 7	N t O. 4



*Maandelijke Hoogte, of Quantiteyt van 't gevallen HEMEL-WATER, op een effen, Waterpas leggende, rondom besloten Vlake, in tiende Deelen van Rhijnlandsche Linien; de meeste Regen die in ieder Maand geduurende een Etmaal is gevallen; als mede het getal der Dagen die gepasseert zijn sonder eenig Hemel-Water, Regen, Hagel, Sneeuw, Dauw en Rijk; beloopt te Spaarndam*  
 33½ Duym.

Maand.	Veel- heyt.	Meeſte Regen.		Drooge Dagen.
		den	Tiende.	
JAN.	430	15de	59	7
FEB.	297	20	47	5
MAR.	423	11	118	6
APR.	275	21	49	11
MAJ.	197	16	40	18
JUN.	58	14	16	20
JUL.	320	25	92	16
AUG.	577	12	135	9
SEP.	722	13	146	6
OCT.	104	5	58	21
NOV.	177	7	57	16
DEC.	481	3	88	7
Som.	4061		905	142
Of	33½ duim		75	12

De MIDDELHOOGTE, als mede het *Hoogste en 't Laagste van den Rhijnlandfchen* BOESEM, in Duymen, onder, of beneden het Amsterdamsche en Rhijnlandfche Water-Peyl: volgens de gedurige Waarneming daar van gedaan in 't SPAARNE op de Peyl-plank, aan 't Rhijnlandfche Huys of 't *Huys ter Hart* te Spaarndam.

Maand.	Midd. hoogte.	't HOOGSTE.		't LAAGSTE.	
		den	Duym.	den	Duym.
JAN.	14	30	11	10	22
FEB.	12	16	4	15	35
MAR.	12	25	8	16	18
APR.	14	18	7	5	13
MAJ.	14	1. 2	9	28	22
JUN.	20	1. 2	16	26	27
JUL.	23	2	21	...	25
AUG.	17	22	13	2	23
SEP.	11	23	4	10	16
OCT.	12	2	9	28	19
NOV.	20	4	12	15	24
DEC.	12	21	8	1	20
Som.	181		114		264
Gemid.	15		9½		22

*Gemiddelde Hoogte van 't YE*, buyten aan de Rhijnlandsche Sluysen te *Spaarn-dam*: De Hoogte van Gemiddelde *Vloed* en *Ebbe*; als mede de Dagen van de *Hoogste Vloed* en *Laagste Ebbe*, op ieder Maand in Duymen, boven en beneden het Rhijnlandsche Water-peyl. Volgens geduurige waarneming, Nagt en Dag, door 't geheele Jaar, daar van gedaan.

Maand	Midd. Vloed.	Ebbe.	Hoogste vloed		Laagste Ebbe		
	hoogte		Boven	Onder	den	Onder	
	Onder	Onder					
JAN.	6	4	14	13	39	12	48
FEB.	5	7	13	16	68	12	52
MAR.	4	5	12	21	44	9	46
APR.	3	5	11	21	35	9	50
MAJ.	8	0	14	28	25	14	43
JUN.	7	0	16	15	20	22	50
JUL.	6	2	14	24	17	1	36
AUG.	4	4	12	20	24	9	24
SEP.	4	5	12	15	36	23	38
OCT.	4	4	12	11	25	27	32
NOV.	7	0	14	18	22	5	41
DEC.	5	4	13	6	24	4	29
Som.	63	40	157		379		489
Gem.	5	3	13		32		41

*Jaarlykse en Maandelykse Middelhoogte van de NOORD-ZEE, aan de HOLLANDSE KUST: De Gemiddelde Vloed en Ebbe; de Hoogste Vloeden en Laagste Ebben: Volgens onophoudelijke Waarneming, het geheele Jaar daar van gedaan te Noordwijk aan Strand; waar uyt gezien word, dat het Rhylandse Water-peyl, 12 Duymen hoger is als het Vlak van den Oceaan.*

Maand	Midd.	Vloed		Hoogste vloed		Laagste Ebbe.	
	hoogte	Boven	Onder	den	Boven	den	Onder
JAN.	10	28	36	13	74	6	66
FEB.	7	29	35	15	130	22	62
MAR.	5	30	33	28	54	12	54
APR.	9	28	36	20	58	5	60
MAJ.	19	18	48	23	28	12	70
JUN.	13	22	40	23	40	2	60
JUL.	12	21	39	19	34	26	56
AUG.	12	20	38	19	46	24	56
SEP.	7	25	33	11	46	28	50
OCT.	22	14	49	30	32	25	70
NOV.	20	16	46	17	40	12	80
DEC.	13	22	42	6	54	17	60
Som.	149	273	475		636		744
Gem.	12	23	40		53		62

*De Grootteyt, en Vergelyking van de Gemiddelde Daaglykse SLUYSGANGEN;* op ieder Maand, en in 't geheele Jaar, zijnde het vermenigvuldigde van de Uren der uytloop, met de Duymen van 't verval; uyt de hoogte van 't binnen en buyten Water af te nemen; de grootte Sluysgang; met het getal der Dagen sonder Waterlofing beyde in het

## YE en NOORD-ZEE.

Maa.	Midd. Slg.	Grootte Sluysgang.		Dage fond.	Mid. Slg.	grootte slg.		Dag. fon.
		den	u x d.			den	u x d.	
JAN.	68	6	383	10	180	22	407	1
FEB.	75	13	549	9	209	18	476	0
MAR.	60	9	394	11	160	15	324	1
APR.	34	19	419	12	237	30	456	1
MAJ.	49	3	255	9	297	1	672	0
JUN.	22	22	214	17	155	2	408	0
JUL.	4	3	69	27	87	26	170	0
AUG.	3	17	22	23	145	23	280	0
SEP.	33	23	339	14	170	28	364	0
OCT.	16	26	153	14	354	25	722	0
NOV.	36	5	314	22	235	12	729	0
DEC.	31	14	176	8	249	29	416	0
Som.	431		3287	176	2478		5424	3
Gem.	36		274	15	206		452	0

*Hoogte van de MAAS, in Ebbe, Vloed, en Middelfland; de Dagen der Hoogste Vloeden, en Laagste Ebben, boven en onder 't Rhijnlandfche Peyl, door den Landmeter BOLSTRA, aan 't Brielfe Haven Hoofst overgebracht: Volgens de Waarnemingen op alle Uuren, alleen des Daags, van November 1738, tot November 1739, daar van gedaan. Waar uyt de hoogte van den Brielfen Maas, boven die van de Noord-Zee, af te nemen is.*

Maand	Mid- delh. boven	Ordinair		Extra.			
		Hoog. boven	Laag. onder	Hoog. den	boven	Laag. den	onder
JAN.	7	20	25	19	43	28	37
FEB.	2	30	19	15	51	1	35
MAR.	4	33	18	17	57	8. 9.	33
APR.	7	37	15	20	61	22	33
MAJ.	7	39	15	27	57	13	31
JUN.	5	38	17	20	69	10	32
JUL.	2	28	23	3	37	30	37
AUG.	0	30	21	14	51	17	35
SEP.	3	30	18	23	41	14	25
OCT.	3	30	17	20	53	17	25
NOV.	5	32	15	11	53	27	23
DEC.	6	21	26	20	33	26	37
Som.	21	368	229		606		383
Gem.	2	31	19		50		32

## Sondag 15 February.

De Hoogte van 't SPAARNE ; beneden 't Peyl, van uur tot uur, als mede de hoogte van 't YE-WATER beneden Peyl, de Sluysgang van 's Nagts ten 1, tot 's Avonds ten 10 Uur.

Uuren.	Spaarne.	Y E.	Sl. gang.	Winden.	
12	8	6	.	W Z W.	12
1	8	8	0	Græuw.	
2	8	10	2		
3	8	12	4	Z W.	14
4	9	14	5	Regen.	03
5	9	13	4		
6	9	14	5	Z W.	14
7	10	20	10	Mottig.	02
8	11	27	16		
9	12	37	25	Z W t W.	16
10	14	40	26	Wolkig.	
11	17	44	27		
12	19	46	27	West.	16
1	22	48	26	Græuw.	
2	24	50	26		
3	27	50	23	W N W.	16
4	29	49	20	Mottig.	01
5	32	47	15		
6	33	45	12	N W t W.	16
7	34	46	12	Mottig.	01
8	35	46	11		
9	32	46	14	N W.	15
10	28	28	0	Helder.	
11	25	6	.		
Gemid.	463	752	310	Kragten.	15
	19	31	1½ du.	West.	13
ond.	ond.	ond.		Regen.	07

# Maandag 16 February.

Hoogte van 't SPAARNE ; als mede van 't YE boven Peyl, op Half-weeg, en Spaarndam: het overlopen van den Inlaag; de Velferbroek: en van de Slaperdijk &c.

Uren.	Spaarne.	H. W.	Sp. Da.	Slap Winden.
12	24	18	7	Noord-West. 15
1	23	27	17	Buyig Hagel
2	22	33	25	en Sneeuw.
3	21	47	37	Inlaag loopt over.
4	20	49	47	Velferdijk over.
5	19	55	54	
6	18	58	54	men NNW. 12
7	17	62	57	Wolkig. 18
8	17	62	61	o
9	13	64	64	11 Noorde. 6
10	5	69	68	14 Helder.
11	4	64	64	13
12	3	60	58	10 Noord Ooft. 4
1	2	53	52	6 Wolkig.
2	4	46	47	1
3	8	43	42	
4	9	39	38	Slapers
5	10	37	35	Z t O. 4
6	10	.	33	Gracuw.
7	10	.	30	
8	11	.	27	Overloop
9	11	.	24	
10	11	.	20	West 4
11	11	.	22	Sneeuw. 20
	289		983	55. Kragten. 8
Gemid.	12		41	NW t N. 6
onder			boven	Hem. wat. 38



Hoogte van de Noord-Zee, en mooglijke Sluysgang in deselve, op den 15<sup>den</sup> en 16<sup>den</sup> February, de hoogte van den Boesem genomen tusschen 19 en 12 ofte op 16 Duymen beneden 't Water-peyl.

Den 15de			Den 16de		
Uren.	N. Zee.	Sl. gang.	N. Zee.	Sl. gang.	Uren.
12	28 ond.	12	50 bov.		12
1	24	8	36		1
2	28	12	28		2
3	30	14	24		3
4	32	16	30		4
5	16	0	36		5
6	12 bov.		44		6
7	30		52		7
8	28		30		8
9	20		20		9
10	16		12		10
11	14		6 ond.		11
12	14		22	6	12
1	18		36	20	1
2	20		40	24	2
3	24		46	30	3
4	40		48	32	4
5	70		50	34	5
6	80		36	20	6
7	100		26	10	7
8	130		10		8
9	100		18 bov.		9
10	80		12		10
11	64		6		11
Gemid.	29 bov.	62	3 bov.	176	